

Digitális Krónika

a digitális ökoszisztéma által kínált nemzetközi jó gyakorlatok az egyéni, társadalmi és gazdasági jólét elősegítésére

II. évfolyam 3. szám: 2021. február 17.

Tartalomjegyzék

I. 7 nap – 7 digitális válasz	2
Csehország.....	2
Amerikai Egyesült Államok (USA).....	2
Ukrajna	2
Olaszország.....	2
Egyesült Királyság (UK), Németország.....	3
Amerikai Egyesült Államok (USA).....	3
Egyesült Királyság (UK).....	3
II. A Digitális Európa Program hírei.....	4
III. Mit olvassunk? – OECD digitalizációs szakirodalmi ajánló.....	5
IV. Fókuszban	6
ONLINE PLATFORMOK: kié a felelősség, merre tart a szabályozás?.....	6

I. 7 nap – 7 digitális válasz

Csehország

Csehország Ipari és Kereskedelmi Minisztériuma tavaly tavasszal életre hívta a Czech Rise Up (“Cseh Felemelkedés”) programot, amelynek célja olyan innovációk, vállalkozások támogatása volt, amelyek hozzájárultak a járvány elleni küzdelemhez. Novemberben indult el a kezdeményezés [második szakasza: ennek keretében kb. 1,3 milliárd forintnak megfelelő összeget biztosítanak kifejezetten egészségügyi kutatás-fejlesztésre](#). A program főként oltások, orvosi eszközök és berendezések, védőeszközök innovációját, illetve a hatékony gyártási folyamatokat segítő folyamat-fejlesztéseket célozza: az eredmények azt mutatják, hogy a járvány negatív hatásai már rövid távon is csökkenthetők a találmányok segítségével.

Amerikai Egyesült Államok (USA)

A Super Bowl-on, azaz a nemrégiben lezajlott [amerikaifutball-bajnokság döntőjén debütált a Verizon új, 5G-alapú, az eddigieknél interaktívabb, összetettebb szurkolói élményt nyújtó szolgáltatása](#). A döntőnek helyt adó stadionban és környezetében kiépítették [a 3Gb/s sebességre is képes ún. 5G mmWave-hálózatot](#), amely lehetővé tette például, hogy az érdeklődők - az arra alkalmas mobilkészülékekkel - akár egyszerre 7 különböző kameraállásból nézhessék az élő játékot; akár a stadionban, akár otthonaikból. Az eseményt a helyszínről követő szurkolók továbbá folyamatos, kiterjesztettség-alapú (AR) statisztikákat is kaphattak az NFL-mérkőzésről, sőt, a Fortnite Creative videójátékon keresztül bárki beléphet a Verizon virtuális 5G stadionjába, hogy a kedvenceivel találkozasson.

Ukrajna

Az ukrán kormány innovatív módon csökkentené az atomerőművei rendszerterhelésének ingadozását, valamint az energiaátviteli rendszerek terhelését; [a tervek szerint a nukleáris létesítmények mellé ugyanis óriási adatközpontok épülnek](#), amelyek célja egyrészt a kormányzati adatok biztonságos tárolása, másrészt a kriptovaluta-bányászat. Az állami Energoatom becslése szerint a digitális bányászati központok összes energiaigénye a 2-3 gigawattot is elérheti majd; ismert, hogy a bitcoin előállításához szükséges energia olyan óriási mértékű, hogy mára jelentősen hozzájárul a globális környezetszennyezéshez.

Olaszország

Egy olasz vállalat a legújabb technológiai innovációkkal „átszőtt” ruhaneműt kínál – különböző felhasználási területekre. A munka- és sportruházati termékek, valamint a speciális védőöltözetek [biokerámia fonalból, polimer érzékelőkkel átszőve készülnek, így gyakorlatilag az egész ruha egyfajta okoseszközzé válik](#). Az öltözetek és a kiegészítők (pl. talpbetét, kesztyű stb.) olyan, valós idejű mérésekre is képesek, mint az elektrokardiográfia (EKG), de a légzési paraméterek folyamatos monitorozása is hozzájárul az egészségvédelemhez. A cég olyan szenzorokon is

dolgozik, amelyek a vércukorszintre vonatkozó adatokat, vagy akár az agyi tevékenységet is képesek figyelemmel kísérni.

Egyesült Királyság (UK), Németország

A [mesterséges intelligencia \(MI\) számos területen bizonyított a koronavírus elleni harcban](#); egy brit cég már tavaly áprilisában bejelentette, hogy a dexametazon-kezelés hatásos lehet a betegség ellen, a szteroidot egy algoritmusalapú kutatással azonosították. Ugyancsak MI-alapú szűrési módszer, a Curial AI a betegadatok alapján határozza meg a potenciális fertőzöttséget, csökkentve ezzel a hamis pozitív esetek miatti felesleges kórházi terhelést. Egy berlini klinikán ugyanakkor tableteken gyűjtik a betegadatokat, amit MI elemez: a gép az állapotváltozás és számos paraméter együttes értékelése alapján tesz javaslatot a további kezelésre. A technológia sikerei mellett a szakmai aggályokra is oda kell figyelni: az MI-alapú modellek a rendszerszintű torzítás kockázatát rejthetik ugyanis magukban.

Amerikai Egyesült Államok (USA)

A Team Liquid, a világ 3. legértékesebb esport szervezete új szintre emeli a rajongói elkötelezettséget: január végén ugyanis az Alienware-rel, a nagyteljesítményű hardvereket gyártó céggel közösen [útjára indították a Liquid+ platformot, a világ első "virtuális stadionját"](#). A tervek szerint a létrehozott felület egyfajta szurkolói központ lesz, és minden eddiginél teljesebb esport élményt nyújt majd. A létrehozott megoldások gyakorlatilag „gamifikálják” a szurkolást, a rajongók online tevékenységét: a tagok így pontokat szerezhettek a vásárlásaik, a versenyek, vagy akár különböző kihívások teljesítése után, de akár a közvetítések megtekintése is növelheti a virtuális egyenlegüket, sőt, egymással is kapcsolatba léphetnek.

Egyesült Királyság (UK)

A Coventryben épülő kísérleti repülőtér lesz a világ legkisebb légikikötője: a létesítmény várhatóan ez év novemberétől üzemel majd azzal a céllal, hogy a szakemberek további, gyakorlati tapasztalatokat szerezhessenek azzal kapcsolatban, hogy [az elektromos, függőleges fel- és leszállásra képes \(eVTOL\) légi járművek hogyan integrálhatók egy település közlekedési, szállítmányozási infrastruktúrájába](#).

A projekt részben az Egyesült Királyság kormányának 1,2 millió fontos támogatásából valósul meg; a kis reptérről üzemelő drónok, légitaxik várhatóan javítják majd a városi közlekedést, csökkentik a dugókat, ugyanakkor fontos szerepük lesz a károsanyag-kibocsátás csökkentésében is, emellett - speciális légi járművek alkalmazásával - az egészségügyi, illetve a rendvédelmi szervek is hatékonyabban láthatják el a feladatukat.

DIGITÁLIS KISOKOS

Mi is az a kiterjesztett valóság?

A *kiterjesztett valóság*, azaz az AR (angolul: *augmented reality*) a valóság, azaz **a valós kép virtuális, valamilyen kijelző által megjelenített elemekkel való ötvözése**, a látott (valós idejű) kép vetített elemekkel való kibővítése – kiterjesztése.

A technológia jelenleg leginkább arra alkalmas **mobileszközökön érhető el**, de speciális szemüvegekben, sisakokban, illetve vezetés-támogató rendszerekben is alkalmazzák. Előnye, hogy a felhasználó folyamatosan **frissített, valós idejű, célzott információt kap** a látómezőjében lévő személyekről, tárgyakról; így segíti pl. a repülőgép-vezetőket a le- és felszállás végrehajtása során, a gépkocsivezetők navigációját, de a megoldásnak köszönhetően akár mobil idegenvezetőnk is lehet városi kalandozásunk során.

Az AR további fejlődéséhez, szélesebb körű felhasználásához hozzájárulnak az egyre jobb és olcsóbb kijelzők és processzorok, **a nagy adatátvitelre képes hálózati infrastruktúrák (5G)** és a megjelenített **többletinformáció alapjául szolgáló, rendelkezésre álló óriási adatmennyiség**.

II. A Digitális Európa Program hírei

Aktív és egészséges időskor támogatása digitális eszközökkel

Bizottsági kezdeményezésre jött létre még 2011-ben a [European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing](#) (európai innovációs partnerség az aktív és egészséges időskorért), amely az aktív és egészséges időskor népszerűsítésével, ennek érdekében az időskori egészségügyi ellátás és gondozás megújításával, valamint azok digitális átalakításának támogatásával foglalkozik. A tevékenységüket a 2018-2020 időszakra vonatkozóan három kezdeményezés mentén tervezik megvalósítani, melyek közül az egyik a stratégiai irányvonalakra, beavatkozási területekre vonatkozó elképzelések meghatározását jelenti – ennek összefoglaló és [közérthető infografikáját](#) tették közzé 10 útmutató köré csoportosítva.

Biztonságosabb internet napja, 2021

Idén 18. alkalommal ünnepelhetjük meg [február 9-én](#) szerte a világban azt a kezdeményezést, amely az érintetteket annak érdekében szólítja meg és hívja fel cselekvésre, hogy az internet egy jobb és biztonságosabb hely legyen, különösen a gyermekek számára. Az évfordulón számos figyelemfelhívó és népszerűsítő esemény zajlott, több mint 170 ország részvételével. A kampány minden évben a Bizottság

[Gyermekbarát internet európai stratégiájának](#) keretében, és az általa életre hívott – [Better Internet for Kids](#) platform mögött álló – európai hálózat (European Safer Internet Centres, SICs) biztosította lehetőségekkel megrendezésre.

WiFi4EU magyarországi nyertesei

A 2018-2020 között zajló WiFi4EU pályázat keretében a közterületek jobb hálózati ellátása érdekében wifi hotspot-ok kiépítéséhez nyerhettek támogatást az Európai Unió tagállamainak önkormányzatai; a támogatást önkormányzatonként 15.000 EUR értékű utalvány formájában utalták ki. [Magyarországon 325 db utalványt](#) osztottak ki a pályázó önkormányzatok részére, ennek eredményeként a nyilvánosság számára ingyenesen, teljesebb hálózati lefedettséggel válnak elérhetővé a WiFi-hálózatok a közterületeken, Budapesten és vidéken egyaránt.

III. Mit olvassunk? – OECD digitalizációs szakirodalmi ajánló

A sérülékenység kezelésének ösztönzése – áttekintés a döntéshozók számára (február 11.)

A legtöbb, a digitális biztonsággal összefüggő eseményt rosszhiszemű, rosszindulatú szereplők (pl. kiberbűnözők és államilag támogatott csoportok) okozzák, amelyek kihasználják a szervezetek digitális ökoszisztémáinak sebezhetőségét, sérülékenységét. A [szakmai anyag](#) ezeket a hardver- és szoftverinfrastruktúrát érintő hiányosságokat, kockázatokat tekinti át: az ilyen sebezhetőségek az adott támadás bekövetkezése előtti megfelelő kezelése ugyanis hatékonyan csökkenti a kiberbiztonsági események valószínűségét.

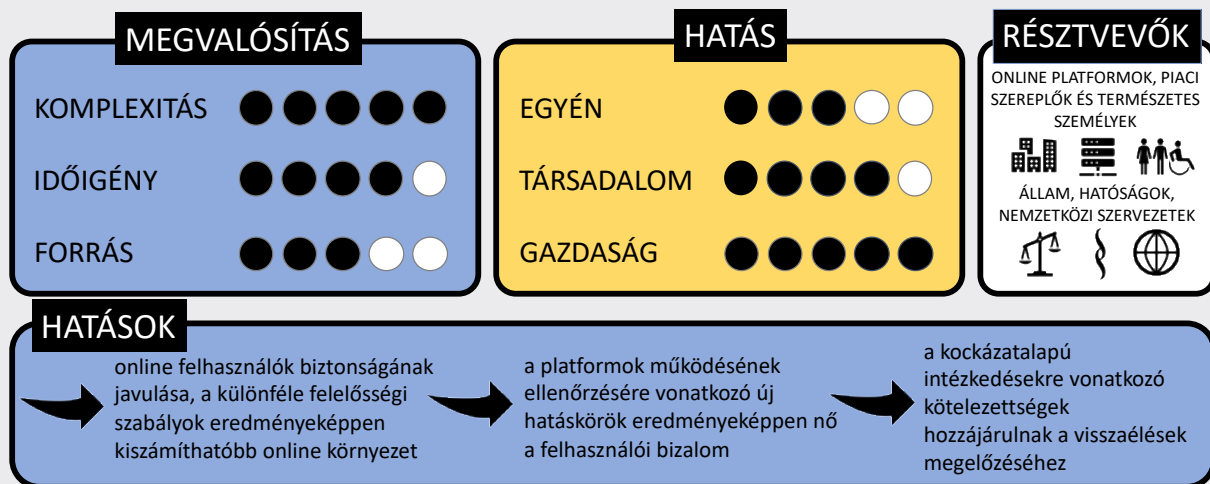
Going Digital in Latvia – Digitalizáció Lettországonban (február 12.)

Az [ország tanulmány](#) elemzi Lettország digitális gazdaságával, annak fejlesztésével összefüggő legújabb fejleményeket, áttekinti a digitalizációval kapcsolatos szakpolitikákat, és ajánlásokat fogalmaz meg a azok koherenciájának növelése érdekében az OECD Going Digital Integrated Policy Framework (*OECD Integrált Digitalizációs Szakpolitikai Keretrendszer*) alapján.

(Kérjük vegye figyelembe, hogy az OECD által megjelentetett kiadványok letöltése nem ingyenes!)

IV. Fókuszban

ONLINE PLATFORMOK: kié a felelősség, merre tart a szabályozás?

Az online közvetítő tevékenységet végző platformok a közvetített szolgáltatással összefüggő felelősségének szabályozása világszerte kérdéseket vet fel. Az online platformok, vagy tartalomszolgáltatók jogszerű, tisztességes, átlátható magatartása **elengedhetetlen a kiszámítható online környezethez**, valamint ahhoz, hogy az uniós polgárok és más személyek **alapvető jogait** ne csak „offline”, hanem az online térben is egyaránt **bizalommal gyakorolhassák**.

Az online platformok felelősségi kérdéseinek körbejárásakor fontos kiemelni – az első sorban uniós szintű – szabályozási megoldásokat, illetve a platformok által kialakított önszabályozási eszközöket, mechanizmusokat is.

Mik azok az „online platformok”, és milyen problémák jellemzik a működésüket?

Az [Európai Parlament tanulmánya](#) megközelítésében az online platformok olyan entitások, amelyek

- ún. OTT-szolgáltatásokat nyújtanak (over-the-top), azaz audiovizuális, illetve egyéb adatot szolgáltatnak az interneten úgy, hogy a hálózat üzemeltetőjének csak az adat továbbításával összefüggésben van felelőssége, a tartalomért nem felel;
- két- vagy többoldalú piaci üzleti modell mentén működtethetők (vagy működnek); illetve
- a piac különböző oldalai, szereplői közötti kapcsolatot, kapcsolatfelvételt, interakciót átfogó módon, általánosságban segíti, mozdítja előre akkor is, ha ezen oldalak vagy szereplők között közvetlen kapcsolat nincs;

emellett [az Európai Bizottság közleménye alapján](#), többek között

- **képesek a meglévő piacok (át)formálására**, valamint új piacok, illetve a részvétel, vagy üzleti tevékenység új formáinak létrehozására nagy mennyiségű adat gyűjtésén, kezelésén és módosításán keresztül,
- **a „hálózati hatások” előnyeit élvezik**, azokból profitálnak, amely tekintetben a szolgáltatásuk értéke a felhasználók számával együttesen nő; emellett
- főként az információs és kommunikációs technológiákra alapozott módon, azonnal és **alacsony erőforrás-ráfordítás mellett érik el felhasználóikat**, végezetül
- stratégiai függőség(ek) kialakítása, új üzleti vállalkozások, területek előmozdítása, és jelentős (jellemzően adatvagyon-alapú) érték megragadása, felhalmozása segítségével **kulcsszereplővé válnak a digitális értékteremtésben**.

Ez alapján ugyanakkor nagyon széles szolgáltatói kör tekinthető online platformnak; a szakértői anyag részben emiatt is javaslatot tesz az érintett szereplők több metszetű csoportosítására – a szolgáltatók besorolhatók többek között a tevékenységi körük, a tevékenységükkel érintett releváns szektor, az adatkezelésük jellemzője, de akár a bevételi forrásaik mentén is.

Jellemzően – a tevékenységük szerint – ide sorolható közösségimédia-, online-kapcsolattartási- és fórum-szolgáltatók, keresőoldalak, tárhelyszolgáltatók, médiamegosztók, illetve (e-kereskedelmi) ár- és egyéb összehasonlító oldalak mind **fontosabb szerepet kapnak a társaságok működésében, tevékenységében, az üzleti kapcsolatokban**. A platformok szolgáltatásainak egyre összetettebbé, hatékonyabbá válása, ezzel párhuzamosan az üzleti folyamatok jelentős részének digitalizálódása, illetve – részben az előzőek eredményeképpen - az online szolgáltatók növekedése, befolyásuk erősödése azt eredményezi, hogy a természetes, vagy jogi személyek egyre nehezebben tudják távol tartani magukat tőlük; és ha ehhez még hozzá vesszük az ilyen szolgáltatások **határokon átnyúló jellegét**, és ezzel összefüggésben a jogérvényesítési lehetőségek szűk, sokszor messze nem elégséges, vagy megfelelő körét akkor **érthetővé válik** a velük kapcsolatba kerülő felek egyfajta kiszolgáltatott helyzete, és a nemzeti és nemzetközi, **a kialakult helyzetet megfelelően kezelni képes szabályozás szükségessége**.

A folyamatban lévő uniós szabályozás

A részben fentebb felvázolt probléma megoldása az Európai Unió szintjén várhatóan hamarosan rendezésre kerül az Európai Parlament és Tanács a digitális szolgáltatások egységes piacáról (digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály) és a 2000/31/EK irányelv módosításáról szóló [rendelet-tervezetének](#) elfogadásával.

A javaslat olyan kérdésekre összpontosít, mint az online felhasználók biztonsága, vagy a platformok eltérő méretéből adódó különféle felelősségi szabályok meghatározása. A digitális szolgáltatásokról szóló jogszabálytervezet több új, harmonizált, uniós szintű kötelezettséget vezet be a digitális szolgáltatásokra vonatkozóan; ezen szolgáltatások terjedelme és hatása/következményei alapján megkülönböztetve azokat - így például, egyebek mellett

- **szabályok** az illegális áruk, szolgáltatások vagy online tartalmak eltávolítására vonatkozóan;
- **biztosítékok** azon felhasználók számára, akiknek a tartalmát a platformok tévedésből törölték;
- **új kötelezettségek** a nagyon nagy platformok számára, hogy kockázatalapú intézkedéseket hozzanak a rendszereikkel való visszaélések megelőzése érdekében, emellett széles körű átláthatósági intézkedések, beleértve az online hirdetéseket és a felhasználóknak tartalmakat ajánló algoritmusokat;
- **új hatáskörök** a platformok működésének ellenőrzésére, többek között a kutatók kulcsfontosságú platformadatokhoz való hozzáféréseinek megkönnyítése révén, valamint innovatív együttműködési folyamat a hatóságok között a hatékony végrehajtás biztosítása érdekében az egységes piacon.

A javaslat **aszimmetrikus, „kellő gondosságon” alapuló (due diligence) kötelezettségeket állapít meg** (a különböző közvetítők, platformok) számára, a szolgáltatásaik jellegétől, valamint méretétől és következményeiktől, hatásuktól függően annak biztosítására, hogy szolgáltatásaik egyrészt ne legyenek (fel)használhatók illegális tevékenységhez, másrészt, hogy azok felelősségteljesen működjenek.

Számos érdemi kötelezettség ugyanakkor az adott platform méretétől függ; a tervezet alapján a kis szolgáltatók mentesülnek a kötelezettségek többsége alól. Ugyancsak igaz, hogy – a legkisebbek kivételével – minden platformnak egyebek mellett **létre kell majd hoznia panasz- és jogorvoslati mechanizmusokat**, intézkedni kell a peren kívüli vitarendezési mechanizmusok, intézkedések lehetőségéről a visszaélésszerű bejelentések ellen. A legnagyobbaknak meg kell felelniük a kockázatkezeléssel összefüggő kötelezettségeknek; így többek között meghatározott rendszereiket átláthatóvá kell tenniük és bizonyos információkhoz való hozzáférés lehetőségét biztosítaniuk kell, emellett meg kell osztaniuk az adatokat a hatóságokkal.

Önszabályozási kérdések

Az európai online platformok jogi szabályozása mellett jellemző, és igen fontos tényező az **önszabályozás** is: [a Bizottság a vonatkozó közleményében](#) már 2016-tól az EU egész területére vonatkozó, összehangolt önszabályozás megvalósítására ösztönözte az online platformokat.

Ennek az egyik oka, – [a Bizottság következtetése szerint](#) – hogy az ilyen online platformok-ökoszisztémák fejlődésének előre mozdításához bizonyos esetekben összességében jobb, **eredményesebb eszköz az ön- és/vagy társszabályozás**; egyrészt nem képezi az innováció gátját, másrészt hatékonyan ki is egészítheti a meglévő szabályozást, hozzájárulhat annak megfelelő hatályosulásához, erősítheti annak kedvező hatásait.

Jó példa az ilyen önszabályozásra a Facebook által megalkotott ún. [Közösségi Alapelvek](#), ami például meghatározza azokat a tartalmakat, amelyektől valamennyi felhasználónak tartózkodnia kell. Megemlítenő emellett a Facebook ún. [Ellenőrző Bizottsága](#) is: független alap által finanszírozott, a Facebooktól független piaci kör által támogatott szakértői testület, amelynek célja a Facebook és Instagram platformokon

közzétett tartalmakkal kapcsolatos legfontosabb, „nagy horderejű” döntések felülvizsgálata; a testület döntései kötelező érvényűek az óriásplatformra nézve.

A magyar szabályozás

Hazai szinten a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) ún. **közvetítői szerződésre vonatkozó szabályai rendezik** ezen online közvetítői platformok egyes kötelmi jogi szabályait. A közvetítő **felelősségére vonatkozó speciális szabályokat a törvény ugyanakkor nem tartalmaz.**

A [Digitális Szabadság Munkacsoport „Fehér Könyve”](#) is rögzíti, hogy vizsgálni indokolt az online platformok saját szabályozásának a véleménynyilvánítás szabadságára gyakorolt hatásait.

A digitalizációs stratégiák a digitális szuverenitást is erősíthetik

Az előzőekben tárgyaltakhoz kapcsolódik, hogy a nemzeti kormányoknak milyen, a szabályozáson túli, egyéb eszközei vannak a digitális szuverenitás erősítésére, azaz főként a nemzeti adatvagyon feletti teljes körű kontroll megőrzésére: ugyan a kormányok jelentős részt versenyképesség-javító célzattal fogalmazzák meg a digitalizációval kapcsolatos terveiket, és azok megvalósítására szolgáló intézkedéseiket, ezekben a hosszú távú **digitalizációs stratégiákban egyre erősebben rajzolódik ki a digitális szuverenitás garantálására irányuló szándék.** Az államok ezáltal igyekeznek biztosítani saját digitális teljesítményük önálló, független megvalósítását és megőrzését, adataik befolyásolás-mentességét, illetve állampolgáraik alapvető jogait a külső technológiai hatásoktól, amelyet jellemzően **a digitalizációs folyamatok során egyre nagyobb szerephez jutó óriási techcégek jelentenek.**

A törekvés része például a Bizottság által meghirdetett Digitális Stratégia, és nemrég indították el (német és francia kezdeményezéssel) a **független, európai bázisú, globálisan versenyképes felhőalapú szolgáltatás** kialakítására irányuló [Gaia-X](#) projektet, amelyhez további tagállamok csatlakozását várják.

HA SZERETNÉ MEGISMERNI A LEGÚJABB TRENDEKET, HALLGASSA ÖN IS AZ MI STÚDIÓ ADÁSAIT

Az MI Stúdió a hazai mesterséges intelligencia ökoszisztéma podcastja, ahol heti rendszerességgel a legfelkészültebb szakértőkkel fejtjük meg az MI rezdüléseit és mutatjuk be a legújabb trendeket. Keresse a fő podcast lelőhelyeken!

[Spotify](#); [Apple Podcasts](#); [YouTube](#)

VÉLEMÉNYÉT, HOZZÁSZÓLÁSÁT, JAVASLATAIT várjuk:
DJP Observatory Team observatory.team@dinkft.hu címen